

Ajuntament de Mataró

**Fem salut, amb
fruites i verdures!**

ELEMENTS ESSENCIALS
DE LA TEVA ALIMENTACIÓ

ANY INTERNACIONAL DE LES
FRUITES I VERDURES

2021

Mataró se suma a la commemoració de l'Any Internacional de les Fruites i les Verdures declarat per la FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura) amb un cicle de sessions virtuals i altres activitats, programades entre maig i novembre.

Vegetarianisme, seguretat alimentària, agricultura i canvi climàtic, sostenibilitat, salut. En parlem?

La producció hortícola al Maresme: és possible un model de producció i consum local, responsable i de proximitat?"

**Montse Matas Oliveras
Tècnica ADV Baix Maresme**

- **Què és la ADV?**
- **Control/gestió de plagues**
- **Models de comercialització**
- **Beneficis d'una agricultura sostenible**
- **Identificar el producte**
- **Consum responsable**

Què és la ADV?

Què és la ADV?

- Agrupació de Defensa Vegetal del Baix Maresme
- Creades el 1983 i regulades mitjançant Ordre de la Generalitat de Catalunya.

Què és la ADV?

- No és obligatori per a un agricultor estar associat a una ADV, però amb el nou R.D. d'ús sostenible de plaguicides (R.D. 1311/2012), tot agricultor professional ha de tenir un assessor.
- Finançades econòmicament per:
 - Quotes dels agricultors associats
 - Subvencions ajuntaments (Argentona)
 - Parcialment per ajuts del DACAA

1/22

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

Núm. 8291 - 10.12.2020

CVE-DOGC-A-20342060-2020

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA, PESCA I ALIMENTACIÓ

ORDRE ARP/208/2020, de 4 de desembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts al sector agrícola en matèria de sanitat vegetal.

Què és la ADV?

- L'ADV del Baix Maresme fou una de les primeres ADVs d'hortícoles creades (1985)
- Dóna assessorament a:
 - 34 socis
 - 2 cooperatives agràries
 - 1 Ajuntament (indirectament)
 - 142 Ha d'horta (6% en ecològic)

Què és la ADV?

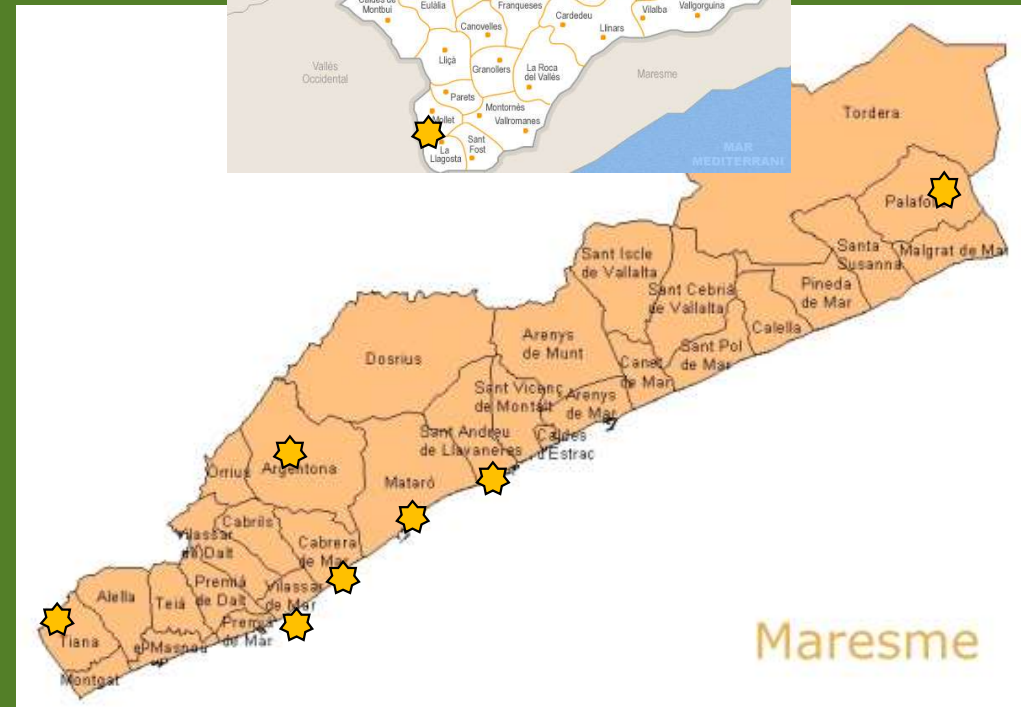
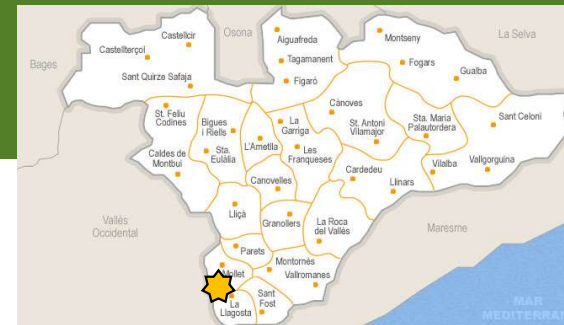
Abasta els municipis de:

M
A
R
E
S
M
E

- Argentona
- Cabrera de Mar
- Mataró
- Palafolls
- Sant Andreu de Llaveneras
- Tiana
- Vilassar de Mar

V
A
L
L
È
S

- Lliçà de Munt

Maresme

Què és la ADV?

- Contractació d'un tècnic o biòleg para donar assessorament al pagès
- Tècnic de camp: visites periòdiques i seguiment dels cultius
- Com a objectiu bàsic està el d'aplicar programes col·lectius de Gestió Integrada de Plagues (G.I.P.)

Què és la ADV?

- La gestió integrada de plagues s'aplica mitjançant programes de lluita integrada que es desenvolupen en el Departament d'Entomologia del **IRTA** de Cabrils (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries)

➔ Conveni de col·laboració IRTA-ADV

- La tasca es basa en cultius de tomatera, bàsicament per tres motius:

- cicle de cultiu llarg
- cultiu d'inversió gran
- problemàtica fitosanitària complexa

- Altres cultius en els que es treballa GIP:

enciam

pebrot

cogombre

Què és la ADV?

- La tasca de l'ADV va més enllà de l'assessorament tècnic pròpiament dit...
 - Transferència tecnològica sobre les novetats fitosanitàries.
 - Flux d'informació des de la administració (DAAM y/o "Ministerio") cap al pagès: noves normatives, avisos fitosanitaris, etc.
 - Flux d'informació fitosanitària concreta des del pagès fins a l'administració: declaració de plagues de quarantena, memòria anual, etc.

Objectius ADV/Pagesos

- Reduir l'aplicació de productes FS de síntesi química
- Aplicar control biològic plagues → Protecció de l'entomofauna autòctona
- Reduir l'impacte ambiental de la fertilització nitrogenada.
- Manteniment de les finques agrícoles com a valor paisatgístic local i com a eina de gestió per a la prevenció d'incendis forestals.
- Aconseguir productes hortícoles de proximitat de millor qualitat.

Control/gestió de plagues

A modus d'anècdota...

- 10.000 anys d'història de la relació entre l'home i el món vegetal
- A l'antic testament, els paràsits i les malalties de les plantes estaven considerades com un càstig diví
- Antigament es procedia a pràctiques poc empíriques com l'excomunió de les caparretes o l'ús de la bruixeria per foragitar les plagues i malalties

- Al s. XVII, amb la invenció del microscopi, es descobreix l'existència de formes vives que passen desapercebudes a ull nu
- Finals del s. XIX es comença a utilitzar el sofre, la nicotina i l'arsènic per combatre els paràsits
- Després de la 2^a G.M. es desenvolupa una important indústria fito-farmacèutica amb clars objectius financers

Evolució de les estratègies de control

1. Mètodes de lluita QUÍMICA

- Lluita química SISTEMÀTICA
- Lluita química ACONSELLADA
- Lluita química DIRIGIDA

2. Mètodes de lluita BIOLÒGICA

3. Mètodes de lluita INTEGRADA

4. Mètodes de lluita ECOLÒGICA

5. Mètodes ALTERNATIUS de lluita

Lluita **SISTEMÀTICA**: calendari fix de tractaments
(1940 fins anys 60 – 70)

Lluita **QUÍMICA ACONSELLADA**: racionalitzar el nombre de tractaments. Estacions d'avisos (primera el 1963 a Lleida). Decisions a nivell de zona

Lluita **QUÍMICA DIRIGIDA**: es determina la necessitat real d'intervenció, el moment adequat i el producte fitosanitari

Lluita QUÍMICA DIRIGIDA: es determina la necessitat real d'intervenció, el moment adequat i el producte fitosanitari

S'introdueix el concepte de llindar de tolerància

El llindar de tolerància es defineix per cada agent nociu (plaga, malaltia o mala herba) com el nivell de població que, en ser sobrepassat, es necessita una intervenció amb l'objectiu de reduir l'agent nociu. Sense cap intervenció, el cultiu patiria el risc de sofrir pèrdues superiors al cost de les mesures.

Recolzament dels consells de tècnics especialistes. Es creen a Catalunya les ADV (Agrupacions de Defensa Vegetal)

2. Mètodes de lluita biològica

“...utilització d’organismes vius o dels seus productes (substàncies sintetitzades), per impedir o reduir (no eliminar) les pèrdues o danys produïts per agents nocius”.

Segons la Organització Internacional de Lluita Biològica (OILB)

Control biològic: ús d'organismes vius

Org. beneficiosos = enemics naturals = fauna auxiliar = fauna útil

- **Artròpodes:** fauna auxiliar autòctona (mediterrani)
- **Control biològic amb microorganismes.** Productes biològics formulats (agents entomopatogens) que poden ser fongs, virus, nematodes i bacteris. Produeixen malalties en els organismes plaga.

Mètode de lluita INTEGRADA

“La integració compatible de tots els mitjans i tècniques de control adequades per mantenir els paràsits per sota el nivell en què causarien danys econòmics.”

Smith i Reynolds, 1966

Control o protecció fitosanitària INTEGRADA

Segons la FAO:

“Sistema de regulació de poblacions dels diferents agents nocius, tenint en compte el seu ambient particular i la dinàmica de les poblacions de les espècies considerades, i utilitza totes les tècniques i mètodes apropiats de forma compatible, a fi de mantenir les poblacions d'aquests agents nocius a uns nivells que no causin danys econòmics”.

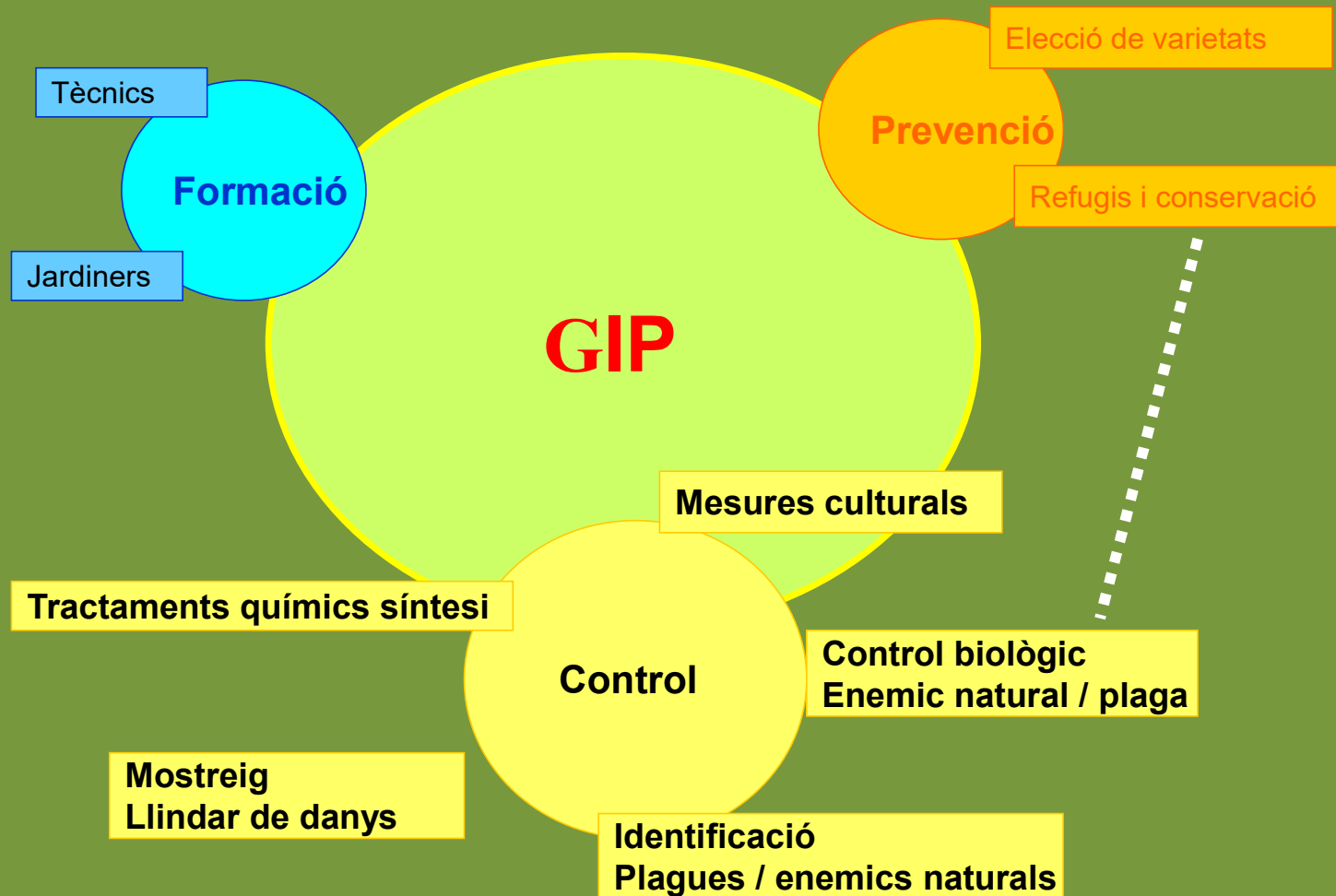
Principis generals de la lluita integrada

- Utilització de tots els mitjans alternatius disponibles i, si cal, de forma racional, també productes FS

LLUITA INTEGRADA = mitjans alternatius+productes FS

- Millor utilització dels recursos i dels mecanismes de producció naturals
- Agricultura més sostenible introduint mètodes agronòmics en funció de l'avaluació tècnica prèvia i d'un diagnòstic
- Compatibilitat de la protecció del medi ambient amb les exigències de la societat i de la productivitat agrícola

Gestió Integrada de Plagues

Marges de flors per Conservació d'enemics naturals autòctons

Fotos: Montse Matas

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE LA PRESIDÈNCIA

11605 *Reial decret 1311/2012, de 14 de setembre, pel qual s'estableix el marc d'actuació per aconseguir un ús sostenible dels productes fitosanitaris.*

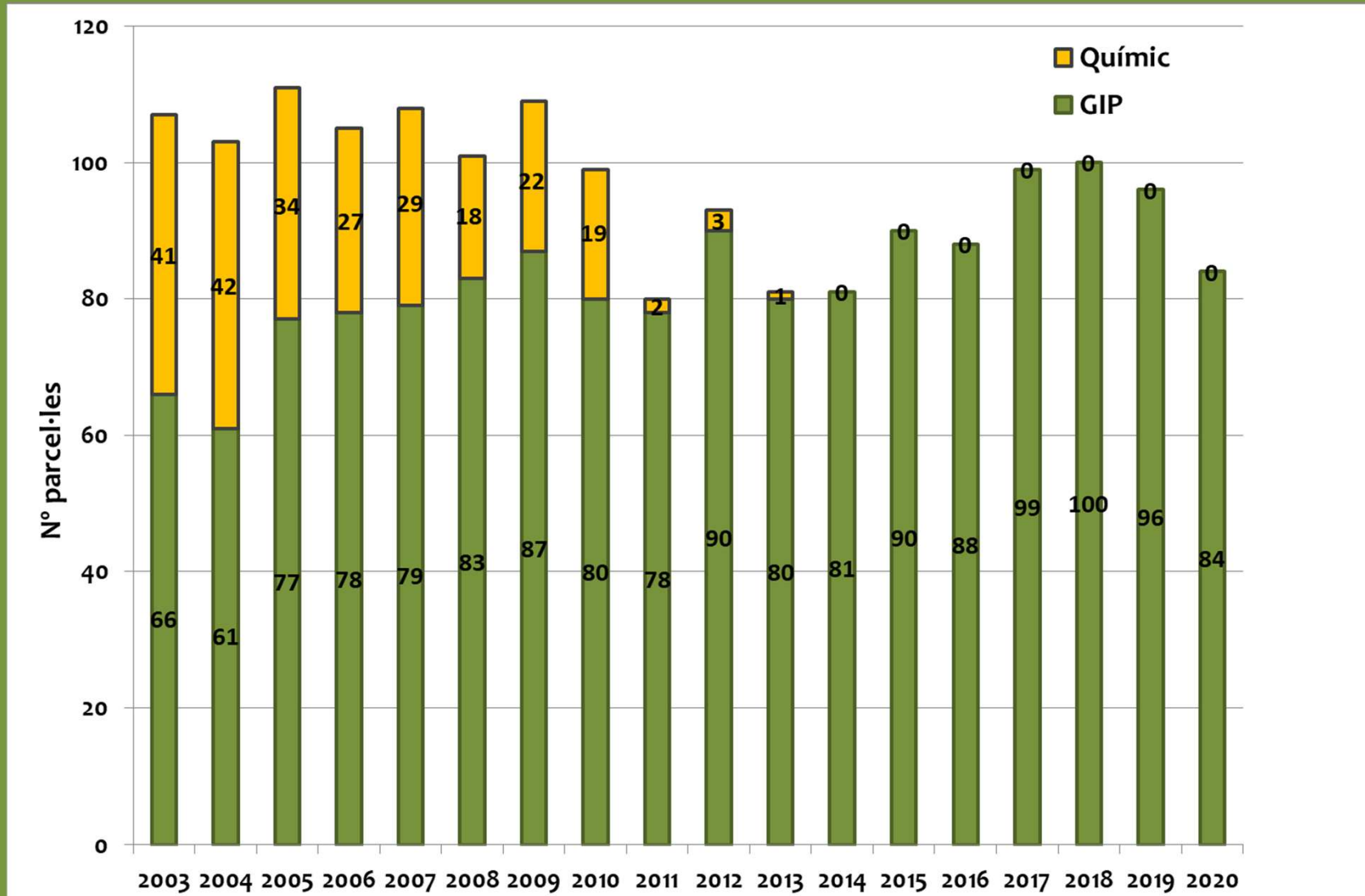
CAPÍTOL III

Gestió integrada de plagues

Article 10. *Gestió de plagues.*

1. La gestió de les plagues dels vegetals en àmbits professionals s'ha de realitzar mitjançant l'aplicació de pràctiques amb baix consum de productes fitosanitaris, donant prioritat, quan sigui possible, als mètodes no químics, de manera que els assessors i usuaris optin per les pràctiques i els productes amb menys riscos per a la salut humana i el medi ambient, d'entre tots els disponibles per tractar una mateixa plaga. Tot això s'ha de portar a terme tenint en compte els principis generals de la gestió integrada de plagues que estableix l'annex I que siguin aplicables en cada moment i per a cada tipus de gestió de plagues.

Evolució tipus gestió plagues ADV Baix Maresme

Control o protecció fitosanitària ECOLÒGICA

En agricultura ecològica, per al control de plagues, malalties i herbes adventícies, no es poden fer servir els productes FS de síntesi i tampoc es poden utilitzar organismes modificats genèticament (transgènics)

Control de plagues i malalties: es basa principalment en l'ús de mètodes alternatius, com ara:

- Protecció d'enemics naturals
- Elecció d'espècies i varietats
- Rotació de cultius
- Tècniques de cultiu
- Processos tèrmics

Si és necessari, productes fitosanitaris d'origen natural autoritzats per la Norma (art. 16 Reglament CE 834/2007)

Certificacions

Producció Integrada

<https://producciointegrada.cat/>

Producció Agrària Ecològica

<http://www.ccpae.org/>

Models de comercialització

Models de comercialització al Maresme

- Mercat a l'engròs (MercaBarna, MercaGirona i MercaVallès)
- Mitjançant cooperatives agràries (Alt Maresme)
- A la menuda:
 - Mercats municipals
 - Distribució petits botiguers
 - Venda Directa en finques/Agrobotigues
 - Venda “on line”/Cistelles

Beneficis d'una agricultura sostenible

Beneficis agricultura sostenible...

- Salut
- Territori (sostenibilitat)
- Produccions de proximitat/productors locals
- Consum de temporada
- Beneficis econòmics

¿sí?

Salut

gencat

Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT)

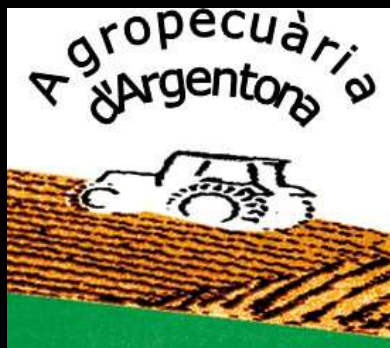
Evidència científica sobre els beneficis del consum de fruites i verdures per a la salut

- Mortalitat i morbiditat global
- Estudis sobre pes corporal
- Estudis sobre promoció del consum de fruites i verdures
- Estudis sobre malalties cardiovasculars
- Estudis sobre impacte ambiental
- Estudis sobre càncer
- Estudis sobre depressió
- Estudis sobre diabetis
- Estudis sobre síndrome metabòlica
- Estudis sobre malalties inflamatores intestinals

Territori

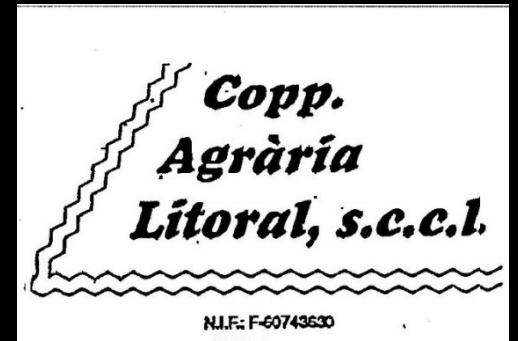

Foto: Montse Matas

Calendari de collita de Verdures al Baix Maresme

	Gen	Feb	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set	Oct	Nov	Des
Albergínia												
All tendre												
Api												
Bleda												
Calçot												
Carbassó												
Carxofa												
Ceba tendra												
Cogombre												
Col												
Coliflor i bròquil												
Enciam i escarola												
Espinac												
Fava												
Julivert												
Maduixa												
Mongeta tendra												
Naps												
Pastanaga												
Patata												
Pebrot												
Pèsol												
Porro												
Rave												
Tomàquet												

Per què consumir productes locals?

- Conèixer els pagesos i la seva feina, i posar-ho en valor
- Baixar la petjada CO₂ dels productes que consumim
- Consumir productes de temporada, més frescos, més nutritius i més saborosos
- Mantenir biodiversitat local (en cas de varietats locals)
- Desenvolupament socioeconòmic del territori
- Gestió territorial (tallafocs per incendis forestals)
- Preu just i raonable pel pagès/consumidor ¿SI?
- Sobirania alimentària
- Responsabilitat individual

Per què consumir productes locals?

Consum responsable

Identificar el producte

DOP
DENOMINACIÓ D'ORIGEN PROTEGIDA

**MONGETA
DEL GANXET**

PAGESIA ACASA

pagesiaacasa.cat

**Generalitat
de Catalunya**

**BENVINGUTS
A PAGÈS
TOT L'ANY**

MARESME

Xarxa Productes
de la Terra
Maresme

CONSELL
COMARCAL
DEL
MARESME

Visitar

**BENVINGUTS
A PAGÈS**
CAP DE SETMANA DE VISITES

Hi ha molta infografia respecte a la identificació dels productes alimentaris agrícoles, i això pot generar confusió al consumidor!!!

A partir d'aquí....

- Ecològic és proximitat? **No sempre, són conceptes diferents**
- Un producte produït a 150 Km de casa és un producte de proximitat? **Depèn, d'on podem consumir taronges de proximitat?**
- Un producte ecològic vol dir que no està tractat? **No, pot estar tractat amb determinats productes autoritzats**
- Un producte tractat no és saludable? **Per descomptat que és un producte saludable. Existeix regulació molt estricta**

A partir d'aquí....

- Quin canal de distribució és més sostenible? **Segur que circuit curt serà el més sostenible, però a costa de moltes hores de feina**
- Un pagès ha de vendre? Quantes hores ha de treballar?
- Existeix realment un producte de proximitat a una gran superfície o cadena de supermercat? **Segurament si, hi ha pagesos que tenen contractes amb grans cadenes, però a quin preu paguen el producte?**

Moltes gràcies